

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2008. évi november 10. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

ítéletet:

A különösen nagy kárt okozó csalás büntette miatt ellen indított büntetőügyben a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2008. január 29. napján kihirdetett 16.B.644/2005/37. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint:

A kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történt felfüggesztését mellőzi és egyben 2 (kettő) év közügyektől eltiltás mellékbüntetést szab ki.

A kiszabott szabadságvesztés büntetésbe a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítani rendeli.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A nyilvános ülés megtartásával 7200 (hétezer-kettőszáz) forint vádlottat terhelő kirendelt védő díjazásával kapcsolatos bűnügyi költség merült fel.

Indokolás:

A megyei bíróság a rendelkező részben megjelölt ítéletével vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 318.§ (1) bekezdésben meghatározott, de a (6) bekezdés a) pont szerint minősülő és büntetendő különösen nagy kárt okozó csalás büntetében, melyet folytatólagosan és bűnsegédként követett el; továbbá a Btk. 276.§-ban írt, aszerint minősülő és büntetendő magánokirat-hamisítás vétségében, melyet szintén folytatólagosan és bűnsegédként

követett el. Ezért az elsőfokú bíróság vádlottat halmazati büntetésül kettő év börtönbüntetésre ítélte, mely büntetés végrehajtását négy év próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett a büntetés utólagos végrehajtása esetére az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, továbbá a bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú ítélet ellen kétirányú jogorvoslati kérelmek érkeztek. Egyrészről az ügyész élt perorvoslattal a kiszabott büntetés súlyosítása érdekében. Végrehajtandó szabadságvesztés kiszabását és közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazását indítványozva a súlyosító tényezők nagyobb számára hivatkozással. Az első fokú ítélet ellen másrészről védelmi jogorvoslat került benyújtásra a büntetés enyhítése érdekében a vádlott és védője által a tényállás megalapozatlanságára és téves jogi minősítésre hivatkozással.

A fellebbviteli főügyészség átiratában és perbeszédében is a súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezést fenntartva indítványozta az első fokon megállapított tényállás kiegészítését és pontosítását. A tényállást kiegészíteni indítványozta a hitelkerettel kapcsolatos lehívások és a kölcsönösszegek tényleges folyósításainak dátumával, továbbá II.r.vádlottal szemben történt nyomozás megszüntetésére vonatkozó határozat keltének és számának feltüntetésével. A tényállás pontosítására tett indítványt a kár tényleges összegének körében, továbbá abban a vonatkozásban, hogy a kölcsönösszeg törlesztésére szükséges anyagi eszközökkel a vádlott nem rendelkezett és azokat nem is kívánta megszerezni. Indítványozta továbbá az ügyész a bűnügyi költség helyesbítését.

A védő a nyilvános ülésen előadott perbeszédében lényegében az elsőfokú bíróság előtti védőbeszédét ismételte meg. A védelem álláspontja alapján a Banktól igényelt összegből 9.150.000 forint tekintetében célszerű felhasználás történt, ezért ezen összeggel a kár összege mindenképpen csökkentendő, mely eredményeként a csalás büntett a Btk.318.§ (5) bekezdés a) pontja szerint, az első fokú ítélethez képest enyhébben minősül. A védő kifejtette, hogy az vádlott az általa kötött ingatlan adásvételi szerződésben is rögzítetten 5.850.000 forint saját erőt biztosított az ingatlan megvásárlásához, melyet követően került a banki kölcsönszerződés 1.5.3. pontjának megfelelően a 9.150.000 forint folyósítása. A kölcsönösszeg biztosítására a bank nevére jelzálogjog is került az ingatlan - nyilvántartásba bejegyzésre. A védelem álláspontja alapján a szerződések egymásra épülő jellege ezen összeg vonatkozásában mindenképpen kizárja azon következtetés lehetőségét, hogy a vádlott szándéka már a kölcsön felvételének pillanatában sem terjedt ki a kölcsönösszeg visszafizetésére. A védelmi álláspont értelmében épp ellenkezőleg, a fizetési szándékot támasztja alá a fennálló és két ingatlant is terhelő jelzálogjog, mely jelenleg és a kölcsön igénybe vételének pillanatában is kellő biztosítéku szolgált a bank számára, hogy igényének érvényt szerezzen.

Az ügyészi perorvoslat alapos. A védelmi perorvoslat alaptalan.

Az ítéltábla a Be. 348.§ (1) bekezdés alapján teljes terjedelmében felülbírált az elsőfokú bíróság ítéletét, az azt megelőző eljárással egyetemben.

E felülbírálat eredményeként megállapította az ítéltábla, hogy a megyei bíróság az eljárási szabályok betartásával folytatta le a büntetőeljárást, a bizonyítást a szükséges körben felvette. A rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességükben is okszerűen mérlegelve kisebb mértékben megalapozatlan, a Be. 351.§ (2) bekezdés b) pontjában írt hiányos tényállást állapított meg. A megalapozatlanság az iratok tartalma alapján a Be. 352.§ (1) bekezdés a) pontja szerint teljes mértékben kiegészíthető és helyesbíthető volt a következőkkel.

Az elsőfokú ítélet 2. oldalának II.r. halálának időpontját rögzítő része kiegészítendő azzal, hogy vele, mint gyanúsítottal szemben a nyomozást a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság a /2004. bü. számon 2005. szeptember 01. napján kelt határozatával szüntette meg.

Pontosítás mellett szintén kiegészítésre szorul a hitelszerződés megkötését és tartalmát illető tényállás. Pontosítani kell az első fokon megállapított tényállást annyiban, hogy vádlott kettő hitelszerződést kötött 2002. augusztus 28. napján, melyből az egyik valóban 26.000.000 Ft.- forgóeszköz beszerzéséhez szükséges kölcsön nyújtására, míg a másik 40.497.000 Ft.- beruházási kölcsön nyújtására születt. A beruházási kölcsönszerződés 1.1. pontja rögzítette a kölcsön felhasználási célját akként, hogy 6.350.000 Ft.- telephely vásárlására, 34.147.000 Ft.- telephely építésére és korszerűsítésére felhasználandó. Pontosításra szorul a beruházási kölcsön és járulékai biztosítékául szolgáló ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés megkötésének napja, mely helyesen 2002. augusztus 09.

Ki kell egészíteni a tényállást azzal is, hogy a beruházási hitelből vádlott 2002. szeptember 05. napján benyújtott lehívása eredményeként 12.725.000 Ft.- 2002.szeptember 23. napján került folyósításra, a 2002. október 22. napján történt lehívás eredményeként 5.208.000 Ft.- 2002. november 11. napján került folyósításra, míg 9.955.375 forintot a 2003. január 15. napján kelt lehívás eredményeként 2003. január 27. napján folyósított a hitelintézet, illetőleg 7.239.000 forintot a 2003.május 08. napján történ lehívás eredményeként 2003. május 16. napján folyósított a bank.

Mellőzni szükséges azonban az első fokú ítélet 4. oldalának 5. bekezdéséből azon szövegrészeket, hogy „- az igazságügyi mérnökszakértői vélemény alapján -„ továbbá a „hitel összegéből 10.482.535 Ft-ot használtak fel a hitel céljára”.

Kiegészítendő a tényállás továbbá azzal, hogy a vádlott a számlák kibocsátásával nem valós gazdasági események megtörténtét igazolta akként, hogy a számlákon szereplő tevékenységeket egyetlen esetben sem lefedő kivitelezéseket eszközölt, mely tevékenységével a kölcsönösszegek I.r.vádlott általi igénybevételeének lehetőségét megteremtette. A vádlott a kölcsönszerződések megkötése pillanatában is tisztában volt azzal, hogy a folyósított kölcsönösszegek nem szerződésszerűen kerülnek felhasználásra.

A kiegészítéseket és helyesbítéseket az ítéltábla a kölcsönszerződések és lehívólevél megnevezésű okiratok, továbbá a kézpénzfizetési számlák tartalma alapján eszközölte.

Az első fokú ítélet tényállása a fenti kiegészítésekkel és pontosításokkal teljes egészében megalapozottá, ezáltal a felülbírálat során a Be. 352.§ (2) bekezdés alapján irányadóvá vált.

A kiegészített tényállás alapján a megyei bíróság vádlott bűnösségére vont következtetése és a bűncselekmények jogi minősítése is helyes. A bizonyítékok mérlegelésének kellően kifejtett indokát adta az elsőfokú bíróság. Tévedett azonban, amikor célszerűen felhasználtként értékelt 10.482.535 forintot, amely összeggel az okozott kárt is csökkentette.

A csalás bűntett célzatos bűncselekmény, melynek megállapíthatósága egyenes szándékot követel. A kölcsönszerződések megkötése pillanatában fennálló szándékra a külső körülményekből, leginkább a vádlott elkövetést követő magatartásából vonható jogi következtetés.

E körben az ítélőtábla utal arra, hogy a kölcsönök összegei kizárólag a szerződésekben meghatározott célokra és összegekben voltak felhasználhatóak jogszerűen.

A forgóeszköz beszerzése céljára nyújtott kölcsön összegének sorsa, ezáltal célja is ismeretlen, azonban a szerződési célt - védelmi álláspont szerint sem - semmiképpen nem töltötte be.

Ezt meghaladóan a beruházási kölcsön kérdéses része sem töltötte be a szerződéses célt. Egyrészt a telephelyvásárlásra a kölcsönszerződés 1.1. pontja szerint 6.350.000 Ft.-kerülhetett volna felhasználásra, szemben a védelem által hivatkozott és az adásvételi szerződésben is rögzített 9.150.000 forinthez képest. Másrészt az eljárás során beszerzett igazságügyi szakértői vélemény következetesen úgy fogalmaz, hogy a kiszámlázott tételek és a ténylegesen elvégzett munkák között is eltérések vannak, a kiszámlázott anyagoknak pedig csupán egy része volt fellelhető a helyszínen. [Nyomozási irat 1411.o., 1423.o.] A szakvélemény kiegészítésében az is egyértelműen rögzítésre került, hogy olyan számla nem került becsatolásra, amelyben feltüntetett összeg teljes egészében igazolhatóan be lett építve, illetőleg a munka elvégzésre került volna. [Nyomozási irat 1487. oldal] Nem volt kétséges az sem, hogy vádlott adós a törlesztést esedékessége pillanatában nem kezdte meg és a fizetési felszólítások elől is elzárkózott, és még a kölcsön fennmaradó részét is le kívánta hívni.

vádlottnak mindenképpen tisztában kellett lennie azzal, hogy tevékenységével szándékosan hozzásegíti az időközben elhunyt feleségét a kölcsönök nem célszerűen felhasznált összegeihez. E körben a vádlottnak a kölcsönösszegek felhasználásának célszerűtlenségének leplezése érdekében tanúsított magatartása - az állatállomány fellelhetőségének helyére vonatkozó nyilatkozata - egyértelműen a vádlotti szándék fennállását támasztja alá. Erre utal az is, hogy a vádlott kitartóan, az első kölcsönösszeg folyósítását és célszerűtlen felhasználását követően is lehetővé tette a folyósításhoz szükséges megtévesztő magatartás további kifejtését. A vádlott annak tudatában cselekedett, hogy a kölcsönt felvevő felesége a fizetési készsége és képessége tekintetében is megtévesztette bankot.

A vádlott hitel pályázatában is kiemelte, hogy férje (azaz a vádlott) e tevékenységében aktívan részt vesz. [nyomozási irat 125. o.]

A folyósított kölcsönösszegek szerződészerű, így célszerű felhasználására kizárólag akkor lett volna vonható megalapozott következtetés, amennyiben a kivitelezés számlákkal igazolt egyes fázisai, egymást soron követve valósultak volna meg, illetőleg a törlesztést az adós annak esedékességekor megkezdte volna és nem zárkózott volna el teljes mértékben a törlesztéstől. Ezért a ténylegesen megtörtént és számlával igazolt beruházások tekintetében - melyek mindegyike részlegesen és a számlában szereplő tételekhez viszonyítva elhanyagolható mértékben került kivitelezésre - kizárólag azok látszat jellegére vonható alappal következtetés.

A telephely céljára vásárolt ingatlan vonatkozásában folyósított 6.350.000 Ft.- esetében sem áll fenn a szerződészerűség. Az eljárás során beszerzett szakértői vélemény alapján a telephely sem az adás-vételi szerződés megkötésekor, sem a látszat beruházásokat követően nem volt alkalmas nagyüzemi baromfitartásra. Erre figyelemmel a szerződéses célt sem tölthette be. A kifejtettekre figyelemmel levonható az ingatlan megvásárlása tekintetében is az a következtetés, hogy egyetlen célja a kölcsönszerződés megkötése, ezáltal a kölcsönösszegek folyósítása feltételének megteremtése volt. Szintén a már kifejtettek okán ezen céllal tisztában kellett lennie a vádlottnak. Levonható az a következtetés a vádlott későbbi aktív közreműködő magatartásából is, hogy vádlott adósra mindenképpen szándékerősítő hatást kellett gyakorolnia a vádlottnak az adás-vételi szerződés, majd a kölcsönszerződés megkötésekor. Ezzel a sértett további 6.350.000 Ft.- tal történő megkárosításához nyújtott segítséget a vádlott.

A terhelt fent kifejtettek alapján a sértett megkárosításához a forgóeszköz hitel teljes összege, tehát 26.000.000 Ft.-, valamint vádlott által lehívott összegek, összesen 28.777.375 forint, mindösszesen 54.777.375 Ft.- vonatkozásában nyújtott segítséget, amihez kapcsolódik még az ingatlan vásárlására nyújtott 6.350.000 forint is.

A kifejtettek alapján a csalás bűntett elkövetésében a vádlott aktív magatartásával - számlák kiállítás, kivitelezések - fizikai bűnsegédként, míg az ingatlan adás-vétele vonatkozásában pszichikai bűnsegédként - mindösszesen 61.127.375 Ft.- kár okozásában - működött közre.

Az utolsó kölcsönösszeg - 5.369.625 Ft. - lehívása eredménytelen volt, így ez az összeg a csalás tekintetében kísérleti szakban maradt, de a Btk. 138/A.§ -ban foglalt értékhatárookra tekintettel ennek a jogi minősítésben jelentsége nincsen.

A kifejtettek mellett a kár fogalmának Btk. 137.§ 5. pontjának I. fordulata szerinti meghatározására is figyelemmel volt az ítéletábra. Eszerint a kár a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés. A kiutalt összegek folytán - a szándék fennállására vont jogkövetkeztetésre figyelemmel - a MFB vagyona mindenképpen csökkent. A büntetőjogi és polgári jogi kárfogalom nem esik egybe. Lényeges különbség, hogy a bekövetkezett kárként figyelembe kell venni azon összecszerűséget is, amely utóbb esetleg

megtérült. A megtérülés a büntetés kiszabása körében kerülhet értékelésre és nem a kár tényleges összegét csökkentő tételként. Jelen esetben a kár bizonyos mértékű megtérüléséről nem is beszélhetünk. A szerződést biztosító mellékkötelelem (jelzálogjog) alapján fennálló biztosítékkal (ingatlan fedezet) ugyan rendelkezik a sértett, ezáltal azonban csupán reális lehetőség áll fenn a felmerült kár valamilyen mértékű kompenzálására.

Minderre figyelemmel az igazságügyi szakértői véleményben foglalt összegekkel sem, és a telephely vásárlás összegével sem csökkenthető a ténylegesen lehívott kölcsönösszegekben megnyilvánuló kár mértéke.

A büntetés kiszabása során az elsőfokú bíróság döntően kellő súllyal értékelte, de csak részben vette figyelembe a fennálló súlyosító és enyhítő körülményeket.

A büntetlen előélet súlyozott értékelésére nem kerülhet sor, tekintettel arra, hogy vádlottat jelen cselekményének elkövetésétől nem tartotta vissza az a tény, hogy az elkövetéskor elmarasztaló tartalmú jogerős ítélettel zárult büntetőeljárás hatálya alatt állt. Az időskor a vádlott esetében szintén kisebb nyomatékkaal esik latba, tekintettel arra, hogy az 1950. évben született vádlott inkább középkorúnak, mintsem időskorúnak tekintendő. Enyhítő körülményként kell azonban figyelembe venni a vádlott elnehezült vagyoni és családi körülményeit, továbbá a vádlott bűnsegédi minőségét.

Elmulasztotta az elsőfokú bíróság súlyosító körülményként értékelni a cselekmények folytatólagosságának tényét, melyet a vádlott által megvalósított részcselekmények számára tekintettel nagy nyomatékkaal kell figyelembe venni.

Ilyen bűnösségi körülmények mellett - osztva a fellebbviteli főügyészség álláspontját - kizárólag a rendelkező részben meghatározott tartamú végrehajtandó szabadságvesztés büntetés szükséges, de egyben elégséges is a Btk. 37.§ és a Btk. 83.§-ban foglalt büntetési célok és elvek maradéktalan megvalósulásához.

Tekintettel arra, hogy az ítéletábla méltatlannak is találta vádlott hogy közügyek gyakorlásában részt vegyen, így a Btk. 53.§ szerint eltiltotta attól.

Az ítéletábla a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról a Btk. 99.§-ának kötelező előírása értelmében, míg a másod fokú eljárás során felmerült 7.200 Ft.-bűnügyi költség viseléséről a Be. 338.§ (1) bekezdés alapján rendelkezett.

Nem osztotta az ítéletábla a fellebbviteli főügyészség álláspontját a bűnügyi költség viselése vonatkozásában. Tekintettel arra, hogy társas elkövetésről lévén szó a Be. 338.§ (3) bekezdése alapján a felmerült bűnügyi költség viselése tekintetében egyetemleges kötelezésnek is helye lehet. Jelen esetben a felmerült bűnügyi költség vonatkozásában egyedül egészségi állapotának igazolásával összefüggésben felmerült költséget nem terhelte az elsőfokú bíróság a vádlottra. A felmerült bűnügyi költség vonatkozásában a bíróság jogosult dönteni, amennyiben bírói szakaszba kerül az eljárás.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra a megyei bíróság ítéletét a Be.361.§ (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen eljárva a szükséges körben a Be. 372.§ (1) bekezdés alapján megváltoztatta, míg egyebekben annak helybenhagyásáról döntött a Be. 371.§ (1) bekezdése szerint.

Debrecen, 2008. november 10.

. Kardos Sándor sk. . Elek Balázs sk. . Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke a tanács tagja-előadó a tanács tagja

Záradék: A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2008. január 29. napján kihirdetett 16.B.644/2005/37. számú ítélete a mai napon jogerős és végrehajtható.

Debrecen, 2008. november 10.

Dr. Kardos Sándor sk.
a tanács elnöke